

ФІНАНСОВИЙ РИЗИК-КОНТРОЛІНГ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Дюгованець О.М., к.е.н., доцент

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У системі основних функцій фінансового ризик-менеджменту важлива роль належить здійсненню на підприємстві внутрішнього фінансового ризик-контролю, який представляє собою організований підприємством процес перевірки виконання і забезпечення реалізації в області управління фінансовими ризиками з метою реалізації фінансової стратегії і попередження кризових ситуацій у результаті нестабільних бізнес-процесів.

Концепція контролінгу була розроблена у 1980-ті роки як засіб активного подолання кризових ситуацій. Принципом цієї концепції, яка отримала назву «управління з відхиленням», є оперативне порівняння основних планових (нормативних) і фактичних показників з метою виявлення відхилень між ними і визначення взаємозв'язку і взаємозалежності цих відхилень на фірмі для впливу на вузлові фактори нормалізації діяльності. У загальній системі контролінгу, який організовується на підприємстві, виділяється один із центральних його блоків – фінансовий ризик-контролінг – управляюча система, яка координує взаємозв'язки між формуванням інформаційної бази, фінансовим ризик-аналізом, фінансовим ризик-плануванням

і внутрішнім ризик-контролем, забезпечуючи концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках управління фінансовими ризиками фірми, своєчасне виявлення відхилень фактичних результатів від передбачуваних і прийняття оперативних управлінських рішень, направлених на їх нормалізацію.

Основними функціями фінансового ризик-контролінгу є: нагляд за ходом реалізації ризикових рішень. встановлення системою планових фінансових показників і нормативів; виміри ступеня відхилення фактичних результатів фінансового ризик-менеджменту від передбачуваних; діагностика за розмірами відхилень серйозних погіршень у фінансовому стані фірми і суттєве зниження темпів його фінансового розвитку; розробка оперативних ризикових рішень з нормалізації фінансової діяльності фірми у відповідності передбачених цілей і показників; корегування за необхідності окремих цілей і показників ризик-менеджменту у зв'язку зі змінами зовнішнього фінансового середовища, кон'юнктури фінансового ринку і внутрішніх умов здійснення господарської діяльності фірми.

Традиційно фінансовий ризик-контролінг на підприємстві будується за такими основними етапами:

По-перше, визначення об'єкту контролінгу. Це загальна вимога побудови будь-яких видів контролінгу на фірмі з позицій цільової орієнтації. Об'єктом фінансового ризик-контролінгу є ризикові рішення за основними аспектами фінансової діяльності фірми.

По-друге, визначення видів і сфери контролінгу. У відповідності з концепцією побудови системи контролінгу від поділяється на такі основні види: стратегічний контролінг; поточний контролінг; оперативний контролінг. Кожному з перерахованих видів контролінгу повинна відповідати певна сфера і періодичність здійснення його функцій.

По-третє, формування системи пріоритетів контролюючих показників. Вся система показників ризик-контролінгу, які входять у сферу кожного виду фінансового ризик-контролінгу, ранжується за значущістю. У процесі такого ранжування спочатку в систему пріоритетів першого рівня відбираються найбільш важливі із контролюючих показників даного виду контролінгу. Потім формується система пріоритетів другого рівня, показники якого знаходяться у факторному зв'язку з показниками пріоритетів першого рівня. Аналогічним чином формується система пріоритетів третього рівня і наступних рівнів. Такий підхід до формування системи контролюючих показників полегшує підхід до їх розкладання під час наступного пояснення причин відхилення фактичних величин від передбачуваних завданнями.

По-четверте, розробка системи кількісних стандартів контролю. Після того, як визначений і ранжований перелік контролюючих показників, виникає необхідність встановлення кількісних стандартів по кожному з них. такі стандарти можуть бути

встановлені як в абсолютних, так і у відносних показниках. Стандартами слугують цільові стратегічні нормативи, показники поточних планів і бюджетів, система державних чи розроблених фірмою норм і нормативів і т.п.

По-п'яте, побудова системи моніторингу показників, які включають фінансовий ризик-контролінг. Система моніторингу складає основу фінансового ризик-контролінгу – найактивнішу частину його механізму. Система фінансового моніторингу представляє собою розроблений на фірмі механізм постійного нагляду за важливими показниками фінансової діяльності, схильних факторам ризику, визначення розмірів відхилень фактичних результатів від передбачуваних і виявлення причин цих відхилень.

По-шосте, формування системи алгоритмів дій з усунення відхилень є заключним етапом побудови фінансового ризик-контролінгу на підприємстві. Принципова система дій менеджерів фірми у даному випадку полягає у трьох алгоритмах: «нічого не вживати»; «усунути відхилення»; «змінити систему планових чи нормативних показників».

Впровадження на підприємстві системи фінансового ризик-контролінгу дозволить суттєво підвищити ефективність усього процесу управління його фінансовими ризиками, тим більше в сучасних умовах нестабільного бізнес-середовища.